

Digital tilgængelighed efter kommunalreformen

Af Lars Ballieu Christensen, rådgiver, Sensus ApS

Kommunalreformen betød, at kommuner og regioner fik nye hjemmesider. Det var en oplagt mulighed for at gøre noget for at forbedre den digitale tilgængelighed. Sensus har taget temperaturen på tilgængeligheden efter at de fleste nye netsteder er kommet i luften.

Tilgængeligheden til de offentlige hjemmesider udgør et stort problem for mange mennesker med funktionsnedsættelser. Senest var videnskabsminister Helge Sander i slutningen af februar 2007 kaldt i samråd i Folketinget for at forklare hvorfor de offentlige danske netsteder fejler på tilgængelighed. Anledningen var den kortlægning af tilgængeligheden til offentlige netsteder, som IT- og Telestyrelsen havde foranstaltet i efteråret 2006 (se www.oio.dk/tilgaengelighed/kortlaegning07).

Den praktiske del af kortlægningen blev gennemført af Sensus og omfattede i alt 122 netsteder. Foruden de nye kommuners 98 netsteder dækkede kortlægningen også de fem regionale netsteder og de 19 ministeriers hjemmesider. Selvom resultatet af kortlægningen til en vis grad var forudsigeligt, var det alligevel nedslående: Ingen af de undersøgte netsteder overholdt de internationale retningslinjer for tilgængelighed, hverken på niveau A (overholdelse af prioritet 1 krav) eller niveau AA (overholdelse af prioritet 1 og prioritet 2 krav). Selvom man i en række tilfælde havde gjort forsøg på at forbedre tilgængeligheden, var en af konklusionerne altså, at ganske mange mennesker sandsynligvis vil have problemer med at anvende netstederne. Et forsigtigt skøn er, at mellem en halv og en hel million danskere – 10-20% af befolkningen - er berørt af tilgængelighedsproblemerne.

Tidligere nationale og internationale undersøgelser har vist samme resultat, og Danmark adskiller sig ikke væsentligt fra andre lande i Europa. Således viste en europæisk undersøgelse fra det daværende britiske formandskab i efteråret 2005, at kun 3% af de offentlige europæiske netsteder overholdt retningslinjerne for tilgængelighed. Den undersøgelse viste samtidig, at de lande, som har lovgivet på området og hvor digital tilgængelighed altså er et lovkrav, klarer sig lidt bedre i statistikken (se www.cabinetoffice.gov.uk/e-government/resources/eaccessibility).

Dårlig digital tilgængelighed er altså et stort problem, og kommunalreformen, der trådte i kraft 1. januar 2007, var en oplagt mulighed for at få gjort noget ved problemet. Mange kommuner benyttede således lejligheden til at få udviklet nye netsteder og regionernes netsteder var i sagens natur helt nye. IT- og Telestyrelsens kortlægning blev som nævnt gennemført i efteråret 2006 – på et tidspunkt hvor ikke alle de nye netsteder var i drift og hvor man i en række tilfælde i stedet var henvist til midlertidige netsteder. At en række netsteder var af midlertidig karakter er dog ikke et argument for, at de ikke skulle være tilgængelige og det ændrer således ikke ved kortlægningens resultater. Samtidig kunne man håbe på, at de endelige netsteder i større grad havde taget hensyn til tilgængeligheden.

For at undersøge om kommuner og regioner benyttede kommunalreformen til at forbedre den digitale tilgængelighed har Sensus i februar 2007 gennemført en stikprøvekontrol på et udsnit af de nye netsteder. Desværre bekræfter stikprøvekontrollen blot resultaterne fra IT- og Telestyrelsens

kortlægning, og man kan altså konkludere, at kommunalreformen på nuværende tidspunkt næppe har haft positiv indflydelse på tilgængeligheden til de offentlige netsteder i Danmark.

Stikprøvekontrollen viste blandt anden følgende resultater:

- At der manglede alternativ tekst til illustrationer (alle undersøgte netsteder)
- At der var syntaksfejl i HTML-koden (alle undersøgte netsteder)
- At ledetekster i formularer ikke var korrekt knyttet til deres kontrol-elementer (alle undersøgte netsteder)
- At netstederne i en række tilfælde forudsatte at brugeren kunne anvende en mus (alle undersøgte netsteder)
- At der var anvendt absolutte angivelser af størrelser og positioner (alle undersøgte netsteder)
- At linktekster var blevet genbrugt til at beskrive forskellige URL'er (92% af de undersøgte netsteder)
- At siderne på netstederne ikke var forsynet med en type-beskrivelse (75% af de undersøgte netsteder)
- At overskriftelelementer var anvendt forkert (67% af de undersøgte netsteder)
- At siderne på netstederne ikke var forsynet med titler (67% af de undersøgte netsteder)

Ovenstående er alle alvorlige – og unødvendige - brud på retningslinjerne for tilgængeligt webdesign og burde ikke forekomme på netsteder anno 2007. At mange indkøbere, webmastere, konsulenter og leverandører er bekendte med retningslinjerne for tilgængelighed og nødvendigheden af at overholde dem, gør blot situationen endnu mere trist.

Som rådgiver i tilgængelighed vil jeg pege på to nødvendige tiltag: For det første er der sandsynligvis behov for mere uddannelse og information om tilgængelighed og tilgængeligt design, herunder hvorledes man konkret udvikler tilgængelige løsninger og hvad konsekvensen af utilgængelighed er. Sensus har taget konsekvensen af dette og er begyndt at tilbyde kurser i tilgængeligt webdesign og indkøb af tilgængelige netsteder (se www.sensus.dk/kursus). Vi håber, at uddannelsesinstitutionerne vil følge op og medtage tilgængelighed i de uddannelser, der uddanner unge til at blive bl.a. webudviklere og –designere.

Det andet nødvendige tiltag handler om lovgivning. Ligesom det i dag ikke er lovligt at opføre byggeri, som skal kunne anvendes af offentligheden uden at tage hensyn til den fysiske tilgængelighed, bør digital utilgængelighed være ulovlig. Lovgivningen bør ikke kun omfatte hjemmesider, men også alle andre typer (IT-)systemer i det offentlige rum som eksempelvis billetautomater, informationsstandere, pengeautomater og mønttelefoner.